

πλάτους 0,16 πάχους 0,20, ὃν πάντοθεν (πλὴν ἔνθα ἄρχονται οἱ στίχοι τρίτος καὶ τέταρτος) ἀποτεθραυσμένον, ἔχει τὰς ἐξῆς κυρίων ὀνομάτων ἀρχάς, γράμμασι κανονικοῖς τῶν πρὸ Εὐκλείδου ἄρχοντος χρόνων·

. z .
 — Υ Φ Α Ι // // //
 | Ν Ο Θ Ι Α
 | Π Υ Θ Ο // // //
 5 | Α Υ Τ Ο Κ
 Ε Υ Δ Ο Χ
 Φ Ι Λ Ο
 Χ Α Ρ Ι
 Ξ Ο Ξ
 . . .

Τῶν ὀνομάτων τούτων ἐπειδὴ τὰ πλεῖστα διαφόρως δύνανται νὰ συμπληρωθῶσι, παραλείπω τὸ ἔργον τοῦτο ὡς ἀνωφελές. Μόνον τὸ Ν Ο Θ Ι Α . . ὡς ὅπως οὖν περιέργον συμπληρωῶ εἰς Νοθία(δος) ἢ καὶ Νοθία(ς), ἂν θέλη τις, (κατὰ τὸ παρθενίας), εἰ καὶ ἄγνωστα ταῦτα ἀλλαχόθεν. Γνωστὰ δὲ ἐκ τῆς ῥίζης νοθ ὀνόματα καὶ καταλελεγεμένα ἐν τῷ τοῦ Pape λεξικῷ τῶν κυρ. ὀνομ. τῆς Ἑλληνικῆς εἶναι τὰ Νόθαρχος, Νόθιππος, Νοθοκράτης, Νόθος, Νόθων. Τὸ δὲ Νοθαρχία (θηλ.) τὸ αὐτόθι φερόμενον, ὡς καὶ τὸ Νοσαρχία, ἔπρεπε πρὸ πολλοῦ νὰ σβεσθῶσιν ὡς ἀνύπαρκτα, προελθόντα ἐξ ἐσφαλμένης ἀναγνώσεως ἐπιγραφῆς Ἀττικῆς, ὅπως τοῦτο ἐσημείωσά που πρὸ πολλῶν ἐτῶν.

Οὐδὲν δύνανται νὰ ῥηθῆ ἀσφαλές περὶ τοῦ ὁποίου ἀρὰ γε εἶδους εἶναι ὁ κατ'ἀλογος οὗτος.

2.

Υ Δ Α Θ Η Ν Α Ι Ε Υ Ξ
 Ι Κ Η Σ Α Ξ
 Ι Ο Ν Ι Δ Ι Φ Υ Λ Η Ι
 Ι Ι

Βάθρου λίθου Πεντελησίου τμήμα, ὕψους 0,17, πλάτους ἤτοι μήκους τοῦ ἐπιγεγραμμένου, 0,26, πάχους ἤτοι βάρους 0,15. Κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις εἶναι κολοβόν, μάλιστα δὲ πρὸς τὰ κάτω, ἔνθα εἶχε ποτε καὶ ἄλλα γράμματα, ὧν μόνον τὰ ἄκρα δύο τριῶν ὀρθῶν κεραιῶν ἐσώθησαν. Ὑπεράνωθεν δὲ τὸ βάθρον τοῦτο ἔχει ἐσωτέρω ἄλλη

τετραγωνικὴν ἐξόγκωσιν ἐπιμήκη, ἀφ' ἧς ὑψοῦτό ποτε στήλη τις ἐκ τοῦ αὐτοῦ λίθου πεποιημένη, ἣτις ἀποκρουσθεῖσα ἠφανίσθη. Ἐπὶ τῆς στήλης πιθανόν νὰ ὑπῆρχε ἀνάγλυπτός τις παράστασις τοῦ ἀναθέντος τὸ μνημεῖον τοῦτο ἐπὶ νίκη χορηγική. Τὰ γράμματα λίαν κανονικά, οἷα τὰ τῶν ἀρχῶν τοῦ τετάρτου αἰῶνος, ἀλλ' ὄχι στοιχηδόν τεταγμένα. Ἡ μεταγραφή των καὶ ἡ παρ' ἐμοῦ συμπλήρωσις οὐδὲν δυστυχῶς δύναται νὰ προσθήσῃ πλείότερον ἢ ὅ,τι ὁρᾶται καὶ ἐν τοῖς κεφαλαίοις· εἶναι αὕτη·

. . . . . Κ)υδαθηναίους
 . . . . . ν)ικήσας
 Πανδ)ιονίδι φυλῆι
 . . . . .

3. 4.

Ὅμοια τῷ προηγουμένῳ κατὰ τὸ σχῆμα, δηλαδὴ κατὰ τὴν ὑπεράνωθεν ἐπιμήκη ἐξόγκωσιν (καὶ ὡσαύτως ἀποκεκρουσμένην) εὐρέθησαν καὶ δύο ἄλλα βαθρίδια λίθου Πεντελησίου ἐπιγεγραμμένα γράμμασι καλοῖς τοῦ δ' πρὸ Χρ. αἰῶνος, τὰ ὅποια συνεχδοτέα κρίνω ἐνταῦθα, ὄχι μόνον ὡς σύγχρονα, ἀλλὰ καὶ ὡς παρουσιάζοντα ἡμῖν δις τὸν αὐτὸν ἄνδρα.

Τὸ ἐν ἔχει ὕψος 0,12, μήκος 0,16, βάθος 0,31, γράμματα δὲ τὰ δε·

Α Ν Α Χ Α Ρ Ξ . . . . .
 Φ Υ Λ Α Ρ Χ . . . . .

Τὸ ἄλλο ἔχει ὕψος 0,08, μήκος 0,24, βάθος 0,22, γράμματα δὲ τὰ δε·

Α Ν Α Χ Α Ρ Ξ Ι Ξ Μ Λ . . . . .
 . . . Ρ . . . . .

Τὰ ἐν τῷ τοῦ δευτέρου βάρου β' στίχῳ λείψανα τῶν δύο πρώτων γραμμάτων εἶναι πιθανώτατα Υ καὶ Ρ, καὶ οὕτω ὑποδεικνύουσιν ἡμῖν, ὅτι συμπλήρωσις πρέπουσα καὶ ἐδῶ εἶναι τὸ Φ Υ Λ Α Ρ Χ. Τὸ τρίτον κολοβόν γράμμα ἴσως ἦτο Ν. Ἐὰν τὸ βαθρίδιον εἶχε ποτε καὶ τρίτον στίχον, ἄδηλον· διότι ὑποκάτωθεν ὁ λίθος δὲν εἶναι σώως. Ἄλλ' ἐπειδὴ τοῦ προτέρου βαθριδίου τὰ κάτω σῶα ὄντα δὲν

είχον ουδέποτε τρίτον στίχον, υποθέτω ούτω δίστιχον και εν τούτω την επιγραφήν.

Παρά τον περιφήμον Ἀνάχαρσιν τον Σκύθην, εν τῷ του Ρаре λεξικῷ τῶν κυρ. ὀνομ. τῆς Ἑλληνικῆς ουδεις ἄλλος τούτου του ὀνόματος ἄνθρωπος ἀναφέρεται, ἐγὼ δὲ ἀνέγνων πρὸ ἐτῶν τινῶν ἐν ψηφίσματι Ἀττικῷ, ὃ ἐδημοσίευσεν ἐν Ἀθηναίου τόμ. 7, σ. 96, Ἀνάχαρσιν τινα Ἀθηναίον πολίτην και δὴ πατέρα του γραμματεύοντος ἐν τῇ πρυτανείᾳ ὄτε ἐγράφη τὸ ψήφισμα ἐκεῖνο ἐπὶ Διοτίμου ἄρχοντος τῷ 354 πρ. Χρ. ἔτει. Δὲν μοι φαίνεται ἀπεικὸς νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐν τῷ ψηφίσματι ἐκεῖνῳ και τοῖς βαθριδίσις τούτοις ἀνεγράφη, καθ' ὅσον τὸ ὄνομα Ἀνάχαρσις σπανιώτατον, και τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τῶν ἐπὶ τῶν βαθριδίων εἶναι βεβαίως τῶν χρόνων του Διοτίμου ἄρχοντος.

Δὲν μεταγράφω δὲ τὰ ΦΥΛΑΡΧ, διότι ἀδύνατον νὰ ἐξεύρω, ἂν διὰ τούτων κύριον ὄνομα ἐδηλώθη ἢ ἄλλη λέξις.

5.

.....	.....
... κ)ράτης	Θεογέν(ης
... . τιάδης	Στίβωνος
... L/ ρρις	
Φρ)εάφριοι	Στίβων
	Κλ;ήτου
5 Λυ;)σανίας Λυσικράτος	
Σ)ώστρατος	
'Ο)λυμπιοδώρου	γραμμ(ατεὺς
Δ)ιογνις	βουλῆς
Καλλιάδης	'Α(ν)τιμένης
10 Διάκριτος	'Α(λ)ωπεκῆ(θεν.
Διεύχους	
.... ΛΩΝ;ίδης	
.....ης	
.....	

Λίθος Πεντελήσιος, κυβικοῦ σχήματος τανῦν, ὕψους 0, 40, πλάτους 0, 48, πάχους 0, 46, ἐκκεκρουσμένος τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς ἐπιγεγραμμένης του ἐπιφανείας πρὸς ἀριστερὰ τῷ ὀρῶντι, ἔχει τὰ ἀνωτέρω, γράμμασι τῶν πρώτων, ὡς μοι φαίνονται, Μακεδονικῶν χρόνων, ἃ δὲν εἶναι στοιχηδὸν τεταγμένα. Πόσον μέρος ἄνω ἔλειψε του λίθου, ἄδηλον, κάτω ὄχι πολὺ.

Ἅποῖός τις εἶναι ὁ κατάλογος οὗτος, δὲν διακρίνω. Ἴσως εἶναι ἀνδρῶν βουλευσάντων. Δὲν ἔκρινα ἀναγκαίαν τὴν διὰ κεφαλαίων γραμμάτων ἀπόδοσιν.

6.

Ἄνω μέρος στήλης λίθου Πεντελησίου, σωζούσης ὑπεράνωθεν τὸ ἥμισυ σχεδὸν ἀετωματίου, κολοῦθης δὲ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῷ ὀρῶντι και κάτω. Ὑψος τὸ νῦν αὐτῆς 0, 35, πλάτος 0, 22, πάχος 0, 13.

Τὰ σωζόμενα γράμματα, ὄντα τῶν μέσων Μακεδονικῶν χρόνων και τεταγμένα στοιχηδὸν (1), παρέχουσιν ἐλλιπῶς τὴν ἀρχὴν ψηφίσματος ὡς ἑξῆς:

	Ο	Ι
5	. Η Ε	ΕΝΑΤΗ Ε Ρ
	. Η ΤΟΥΦΡΕΑΡΡΙΟ	ΞΕΓΡΑΜΜΑ
	. ΥΞΤΕΡΑΙΤΕΤΑΡ	. ΗΙΚΑΙΕΙ
5	. ΙΑΕΝΔΙΟΝΥΞΟΥΤΩΝΠΡΟΕΔ	
	. ΟΥΟΗΟΕΝΚΑΙΞΥΝΠΡΟΕΔΡΟ	
	. ΗΜΩΙ	
	. ΙΠΕΝΠΕΡΙΩΝΑΠΑΓΓΕΛ	
	. ΤΕΔΙΟΝΥΞΩΙΚΑΙ	
10	. ΧΗΙΔΕΔΟΧΟ	
	. . . . .	. . . . .
	. . . . .	. . . . .

Τὸ περιεργότατον τῶν ἐν τῇ στήλῃ ταύτῃ εἶναι τὸ ὅτι ἐν τῷ β' στίχῳ, καθὼς σαφῶς βλέπομεν, τὸ ὄνομα τῆς πρυτανεύουσης φυλῆς ἔκπαλαι ἐπίτηδες ἐξεκολάφθη, και θὰ ἦτο ἢ τὸ Ἀντιγόνιδος ἢ τὸ Δημητριάδος (μετὰ τὴν πτώσιν δηλ. του βασιλέως Δημητρίου), ἐπειδὴ τὸ ψήφισμα εἶναι τῶν χρόνων ἐκεῖνων, ὄτε οἱ πρῶτοι διάδοχοι του μεγάλου Ἀλεξάνδρου δεινῶς πρὸς ἀλλήλους ἤριζον και ἀνυψοῦντο και ἔπιπτον, τὰς τύχας δὲ αὐτῶν ἀκολουθοῦντες οἱ δύστηνοι Ἀθηναῖοι ἢ τοὺς ἐθεοποιοῦν ἢ τοὺς ἀπηρνοῦντο, ὡς και αὐτὰ τὰ ὀνόματά των ἀποτροπιαζόμενοι και ἐξαλείφοντες ἀπὸ τῶν δημοσίᾳ ἰδρυμένων μνημείων. Οὕτω μὲ ἐπίτηδες ἐξηλειμμένον ὄνομα φυλῆς ὑπάρχει ἐν ψήφισμα ἐν τῷ β' τόμῳ του CIA, τὸ β' τῶν ὑπ' ἀρ. 307 ἐκδεδομένων δύο, γραφὲν ἐπὶ Θερσιλόχου ἄρχοντος (ἄρξαντος πιθανῶς τῷ 289 ἢ τῷ 288). Ἐξ ἐκεῖνου λοι-

(1) Μικραὶ μόνον παρεκτροπαὶ του συστήματος τούτου τῆς γραφῆς ὑπάρχουσιν ἐπὶ του λίθου. Τινὲς στίχοι περὶ τὸ τέλος εἶναι κατὰ τι βραχυτέροι ἢ μακρότεροι, ἀφελέντος τῶν κενῶ ἢ πληρωθέντος γράμμασι. Οἱ πλεῖστοι, νομίζω, εἶχον ἀνὰ 45 γράμματα.

πόν του ψηφίσματος ως και εκ του πρό αυτού τυ-
πωθέντος, του επί Καλλιμήδου ἄρχοντος, ἐλάβο-
μεν χάριν τῆς ἐφεξῆς μεταγραφῆς πάσας τὰς ἀναγ-
καιούσας ἡμῖν συμπληρώσεις, ἀφοῦ παρατηρήσα-
μεν, ὅτι καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς πρυτανείας πιθα-

νώτατα, ὡς ἐκ τῶν ὑπολειπομένων ἔτι ἐπὶ τοῦ
ἡμετέρου λίθου γραμμάτων, ἦτο ὁ αὐτὸς τῶ ἐν
τῶ ἐπὶ Θερσιλόχου ἄρχοντος ψηφίσματι καὶ αἱ ἡμέ-
ραι δὲ τοῦ μηνὸς καὶ τῆς πρυτανείας αἱ αὐταί.
Ἴδου ἡ μεταγραφή·

Θ ε) ο ι.
Ἐπὶ Θερσιλόχου ἄρχοντος, ἐπὶ τῆς..... (1) ἐνάτης π-
ρυτανείας, ἥτις Διόδοτος Διογνητοῦ Φρεζῆριος ἐγραμμά-
τευεν, Ἐλαφροβουλίου δεκάτη) ὑστέραι, τετάρ(τ)η καὶ εἰ-
5 κοστῆ τῆς πρυτανείας, ἐκκλησί(α) ἐν Διονύσου· τῶν προέδ-
δρων ἐπεψήφισεν.....) οὐ Ὅθηθεν καὶ συνπρόεδρο(ι.
Ἐδοξεν τῶι δ)ήμωι·
ὁ δεῖνα εἶπεν· περὶ ὧν ἀπαγγέλ-
λ..... ὑπὲρ τ..... θυσι..... ἔθῃ.. τῶι)τε Διονύσωι καὶ
10 τοῖς ἄλλοις θεοῖς, οἷς πάτριον ἦν, ἀγαθῆι τύχῃ διεδόχθ(αι
... ..

Δεκάτη ὑστέρα ἢ ἐν στίγῳ δ' εἶναι ἢ εἰκοστῇ
πρώτῃ τοῦ μηνός, καθ' ἃ ἐξηγεῖται παρ' Ἰψυχίῳ.

7.

Πλάξ παχεῖα λίθου Ὑμηττίου, μήκους 0,99,
πλάτους 0,61, πάχους 0,21, ἥτις ὡς ἐκ τῆς ἐργα-
σίας τῶν δύο μακροτέρων πλευρῶν τῆς καὶ ὡς ἐκ
βαθουλωμάτων τινῶν, ἃ ἔχει ἐπὶ τῆς ἐτέρας τῆς
καὶ λειοτέρας ἐπιφανείας τῆς, φαίνεται ὅτι ἐχρησί-
μευσέ ποτε καὶ εἰς ἄλλας ἐν οἰκοδομῇ τινὶ χρήσεις
καὶ ὡς κατώφλιον, ἔχει ἐπὶ μίθς τῶν πλευρῶν τῆς
τῶν στενωῶν, ὅχι καταμεσῆς, ἀλλὰ μᾶλλον πρός
τ' ἀριστερὰ τῶ ὀρώντι, τὰ ἐξῆς Ἀττικῶν ἀνδρῶν
ὀνόματα, ἐγκεχαρραγμένα γράμμασι τῶν μέσων πε-
ρίπου Μακεδονικῶν χρόνων, ἃ δὲν κρίνω ἀναγκαῖον
ν' ἀποδώσω ἐνταῦθα καὶ διὰ κεφαλαίων·

- .....
- Φιλίων. ....
- Καλλιίδης ἐκ Κολωνοῦ
- Λεπτίνης Ἀγκυλῆθεν
- Θεοπέιθης Ἀραφήνιος
- 5 Θεότιμος ἐκ Κολωνοῦ

(1) Εἴτε γράψῃ τις ἐδῶ συμπληρῶν Ἀντιγορίδος εἴτε Δημητριά-
δος, εἶναι τὸ αὐτό, ἐπειδὴ ἰσάριθμα γράμματα ἐκάτερον τὸ ὄνομα ἀπο-
τελοῦσιν. Ὑπὲρ οὐδέτερου δὲ αὐτῶν συνηγοροῦσι τὰ ὀπισθοῦν σωζό-
μενα ἔχνη τοῦ προῦπάρχοντος χαραγματος, καθ' ὅσον τοὐλάχιστον
ἐγὼ διακρίνω.

- Ἀντιγένης Βατῆθεν
- Ἀνδροκλῆς . . . : . . .
- Μένων Γαργήτιος
- Ἀρξίφῶν Φηγαϊεὺς
- 10 Σωσίθεος Ἀραφήνιος
- Ἐ;παμείνων; Ἰκα(ρι)εὺς(ς).

Ἄν πολλὰ ἔλειψαν ἀνωθεν ὀνόματα, ἀδηλον
πιθανὸν ὅμως εἶναι τοῦτο, ἐὰν ὑποθέσωμεν, ὅτι οἱ ἀν-
δρες ἀνεγράφησαν ὡς πρυτανεύσαντες καὶ δὴ ἐκ τῆς
Αἰγείδος φυλῆς, εἰς ἣν ὑπάγονται πάντες οἱ δῆμοι,
ὧν βλέπομεν προστεθειμένα τὰ δημοτικὰ ὀνόματα.

8.

Βάθρου, ἢ στήλης ἴσως πολλὰ παχείας, λίθου
Ὑμηττίου, τμήμα τὸ κατωτάτω. Ἄνευ οὐδενὸς
ἀρχιτεκτονικοῦ κόσμου βαῖνον ἐπιπέδως εἶναι περὶ
πάντα τὰ ἄλλα μέρη, πλὴν τῆς προσθίας ἐπιφα-
νείας, κεκολοβωμένον. Ὑψος 0,15, πλάτος ἦτοι
μήκος 0,44, πάχος ἦτοι βάθος 0,25. Ἡ προσθία
ἐπιφάνεια σώζει δύο ἀναγλύπτους στεφάνους ἐκ
φύλλων ἐλαίας, τὸν ἕνα κολοβώτερον τοῦ ἄλλου,
καὶ ἐντὸς αὐτῶν γράμμασι τοῦ 6^{ου} πρὸ Χρ. αἰῶ-
νος, τάδε·

- ..... ας Ἡλιό(δ . . . ος
- . . . Γ ας Φειδο/ . . .
- . . . ου. Ἀπολλωνιεύ(ς).

Τὸ φῖ τὸ ἐν τῶ β' στεφάνῳ ἔχει σχῆμα τοιοῦτο †.

Καὶ τὸ δημοτικὸν δὲ Ἀπολλωνιεύς ὑποδεικνύει τοὺς χρόνους τῆς ἐπιγραφῆς, ὅτι δὲν θὰ εἶναι ἴσως παλαιότεροι τοῦ δευτέρου Ἀττάλου, βασιλεύσαντος τῆς Περγάμου ἀπὸ 159 ἕως 138 πρὸ Χρ. οὗ μῆτηρ ἦτο ἡ Ἀπολλωνίς καὶ εἰς τιμὴν αὐτῆς ὠνομάσθη ὁ δῆμος Ἀπολλωνία, ὑπαχθεὶς εἰς τὴν Ἀτταλίδα φυλὴν.

9.

ΜΕΝΕΤΩ

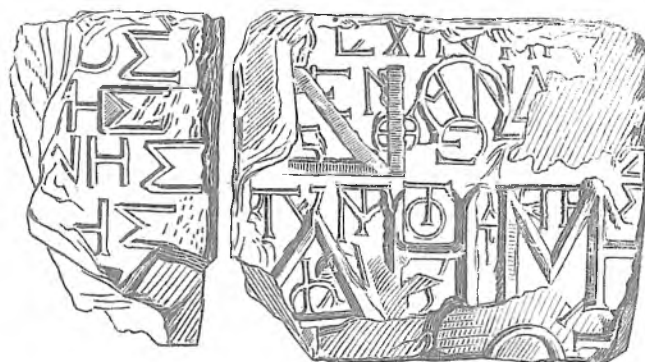
Αὕτη ἡ μόνη λέξις εἶναι ἐγκεχαραγμένη ἐπὶ εὐ-μεγέθους λίθου Πεντελησίου, μήκους 0,93, πλάτους ἦτοι ὕψους, 0,29, πάχους ἦτοι βάθους 0,37, εἰργασμένου εἰς σχῆμα ἐπικρανίτιδος Δωρικῆς τοίχου, ὅποια ἐπικρανίτιδες καὶ ἄλλαι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ εὐρέθησαν πέντε. Ὅτι τὰ γράμματα τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, δῆλον γίνεται ἐκ τοῦ σχήματος των. Ἐχαράχθησαν δὲ ὄχι ἐπὶ τῆς προσθίας ἀρχιτεκτονικῶς κεκοσμημένης ἐπιφανείας τοῦ λίθου, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ὑποκάτω, τῆς μὴ οὖσης προωρισμένης νὰ φαίνηται.

Μεταγράφω αὐτὰ εἰς ῥήματος προστακτικὴν μενέτω, δηλοῦσαν, ὅτι ἀπεδοκιμάσθη τὸ πάλαι ὁ λίθος ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ κατεκρίθη νὰ μὲνη, ὡς ἄχρηστος εἰς τὴν οἰκοδομήν. Εἰς τὴν ἐκδοχὴν ταύτην ἤχθη ἐνθυμηθεὶς ἐν χωρίον τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐπιγραφῆς τῆς Λεβαδείας, ἣτις εἶναι συγγραφή ἐργωνίας τοῦ καταλειφθέντος ἡμιτελοῦς ναοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Βασιλέως καὶ ἐξεδόθη ἐν Ἀθηναίου τόμῳ Δ'. σελ. 369-376. Ἐκεῖ ἀναγινώσκωμεν ἄλλα τε δηλοῦντα τὴν πολλὴν τῶν ἀρχαίων ἀκριβείαν καὶ αὐστηρότητα περὶ τὰ οἰκοδομικὰ καὶ δὴ καὶ τὰ ἐξῆς: «ἐάν τινα ὑγιῆ λίθον διαφθεῖρη κατὰ τὴν ἐργασίαν ὁ τῆς θέσεως ἐργῶνης, ἕτερον ἀποκαταστήσει δόκιμον τοῖς ἰδίῳις ἀνηλώμασιν, οὐθὲν ἐπικωλύοντα τὸ ἔργον, τὸν δὲ διαφθαρέντα λίθον ἐξάξει ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐντὸς ἡμερῶν πέντε, εἰ δὲ μὴ, ἱερὸς ὁ λίθος ἔσται».

Ταῦτα νομίζω συνηγοροῦντα ὑπὲρ τῆς δεδομένης ἐρμηνείας, καὶ δὲν εἶναι χρεῖα νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι τὰ ΜΕΝΕΤΩ ὄνομα γυναικεῖον ἐμφαίνουσι τὸ Μερετώ. Πρῶτον αὐτὸ δὲν ὑπάρχει μέχρι τοῦδε ἐγνωσμένον ἐκ βιβλίων ἢ ἐπιγραφῶν (εἰ καὶ δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι ἡδύνατο οὕτω νὰ σχηματισθῆ, ἀφοῦ

ὑπάρχουσι τὰ Μένετος, Μενέτωρ, Μενεσθῶ, Μενεστώ καὶ Μενέστωρ), ἔπειτα τίνα πρόσφορον σημασίαν ἤθελε παρέχῃ ὄνομα γυναικὸς ἐπὶ τοιούτου μεγάλου ἀρχιτεκτονικοῦ λίθου καὶ ἐν τοιαύτῃ θέσει κεχαραγμένον;

Καὶ αὗται μὲν τοιαῦται αἱ ἐπιγραφαί. Νῦν δὲ ἐκδίδω καὶ ἓνα λίθον, ὅμοιον ἐκείνοις τοῖς τρισίν, οὓς ἐξέδωκα ἐν τῷ γ'. καὶ τῷ δ'. τεύχει τῆς ἐφημερίδος ταύτης παρελθόντος ἔτους, σελ. 161 καὶ 218-9, πολυπαλίγγεστον δηλαδή, ὡς ὁράται ὧδε ἐν τῷ ἀπεικασματι, ἀποδίδοντι τὰς δύο αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένας πλευράς:

Κατὰ παράδοξον τῷ ὄντι σύμπτωσιν, μόλις εἶχα ἐκδώσῃ τοὺς τρεῖς ἐκείνους λίθους καὶ προσετέθη εἰς τὴν συλλογὴν τῆς Ἐταιρίας ὁ τέταρτος οὗτος, ἀγορασθεὶς ἀντὶ ὀλίγων δραχμῶν παρ' ἀρχαιοπράτου, εὐρόντος αὐτὸν ἐν Ἀθήναις. Ἡ γνησιότης του ἀναμφισβήτητος. Εἶναι δὲ Ὑμήτιος, καὶ ἡ κολόβωσις του ἢ ἀνωθεν κάτωθεν καὶ ἀριστερόθεν τῷ ὀρῶντι ἐγένετο ἐν πολὺ παλαιῶις χρόνοις. Ἐκ τῶν ἐπαλλήλως κεχαραγμένων γραμμάτων καταρτίζω μόλις τρία καὶ ἥμισυ ὀνόματα, τὰ Δίω(ν), (Μ)ένανδρος), Τιμο . . . . Δημή(τρι)ος.

Ὅτι καὶ οὗτος ὁ λίθος, ὡς οἱ προεκδοθέντες, ἐχαράχθη ἐπὶ Ῥωμαίων ἀρχόντων τῆς Ἑλλάδος, πρόδηλον. Ἡ δὲ εἰκασία ἡμῶν ἦν ἐξηγήσαμεν ἐν τοῖς δυοῖν προηγουμένοις τεύχεσι περὶ τῶν ἀλλοκότων τούτων ἐπιγραφῶν, ὅτι ἐχάραττον αὐτὰς οἱ μαθηταὶ τῶν λιθοκόπων πρὸς ἀσκήσιν ἐν τῇ τέχνῃ, ἢ ἤθελε πῶς ἰσχυροποιηθῆ, ἂν εὐρίσκοντο τοιούτου εἶδους ἐπιγραφαὶ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἄλλαχοῦ, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἠὺκαιρήσαμεν ἕως τῶρα νὰ ἐξετάσωμεν ἰκανῶς. Ἄλλ' ἐπαποροῦμεν ἔτι καὶ τόδε: διὰ τί μόνον κύρια ἀνδρῶν ὀνόματα ἐχάραττον οἱ χαράτ-

τοντες, οὐχὶ δὲ καὶ γυναικῶν ἢ καὶ ἄλλας λέξεις; Ἐἶχεν ἄρα γε παρὰ τοῖς παλαιοῖς τοῦτο τὸ ἔθος ἐπικρατήση ἀπλῶς οὕτω κατὰ τύχην ἐκ παραδόσεως, καθὼς λ. χ. παρ' ἡμῖν τοιοῦτό τι ἐπεκράτει πρὸ 50-60 ἐτῶν, ὡς ἡμεῖς ἐνθυμούμεθα οἱ γεραίτεροι, ὅτε ἐν τῷ σχολείῳ θέλοντες νὰ δοκιμάσωμεν πῶς γράφει τὸ διὰ τῶν ἰδίων ἡμῶν χειρῶν τότε

κατασκευαζόμενον χήνειον πτερόν, ἐγράφομεν συνήθως ταῦτα· «δοκίμιον τοῦ κονδυλίου καὶ τῆς καλῆς μελάνης;» Ἴσως, λέγομεν ἡμεῖς· ἀλλ' ἄς σκεφθῶσι καὶ ἄλλοι.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 4 Μαρτίου 1886.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι

ΕΚ ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΑΕΤΩΜΑΣΙ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΑΛΕΑΣ ΑΘΗΝΑΣ ΑΓΑΛΜΑΤΩΝ

(Πίναξ 2)

Τὰ περισωθέντα ἡμῖν ὀλίγα λείψανα ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀετώμασι τοῦ ναοῦ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς ἀγαλμάτων, ἥτοι δύο ἀνθρωπίνους κεφαλὰς καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ καλυδωνίου κάπρου, παρεγνώρισεν ὁ Milchhöfer, ἐκλαβὼν τὴν μὲν τῶν κεφαλῶν ὡς ἔργον τέχνης «οὐχὶ πρὸ τῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων» τὴν δὲ ὡς «nicht bedeutende und etwas übertriebene Replik eines bekannten Typus» (Mitth. d. deutschen arch. Inst. IV σελ. 133 ἀρ. 24 καὶ 25). Τὰς αὐτὰς κεφαλὰς ἰδὼν καὶ ἐγώ, κατὰ Ἰούλιον τοῦ ἔτους 1879, ἐν τῷ χωρίῳ Πιαλί, παρὰ τῷ εὐρέτῃ χωρικῷ Ι. Κοτσαρίδῃ, καὶ ὀρμηθεὶς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἐργασίας αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς ἐπιπέδου ἀποκοπῆς τοῦ ἀνωτάτου μέρους τοῦ κρανίου ἐκατέρας αὐτῶν, ἐξέλαθον ὡς προερχομένας ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀετώμασι τοῦ ναοῦ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς ἀγαλμάτων, ἄρα ὡς ἔργα τοῦ Σκόπα (ἴδε τὸν ἐν τοῖς Ἀρχείοις τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπ' ἐμοῦ συνταχθέντα τῇ 20 Αὐγούστου 1879 κατάλογον τοῦ ἐν Πιαλί Μουσείου, οὗ ἀπόσπασμα ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Παρασῶ ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ 1879, καὶ τὴν ἐν τῷ Bulletin dell' Instituto di cor arch. σελ. 199, διατριβὴν μου ὑπὸ τὸν τίτλον «Sculpture di Scopas ad museo di Tegea»). Τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον ἐξέλαθον ὡς ὀρθῶς ἔχοντα οἱ μετὰ ταῦτα ἐπισκεφθέντες τὸ μικρὸν ἐν Πιαλί Μουσεῖον ἀρχαιολόγοι, καὶ ἰδίως ὁ Treu (Arch. Zeitung 1880 σελ. 98), ὅστις καὶ ἐδημοσίευσεν ὕστερον τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος κεφαλὰς κατὰ σχεδιογραφήματα ἐκπονηθέντα ὑπὸ

τοῦ ζωγράφου κ. Gilliéron (Mitth. d. d. arch. Inst. 1881 σελ. 393 κ. ἐ. Πίν. XIX καὶ XV).

Αἱ κεφαλαὶ αὗται ἐκομίσθησαν ἐνταῦθα ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ λήξαντος ἔτους, καὶ κατετέθησαν ἐν τῷ Κεντρικῷ Ἀρχαιολογικῷ Μουσεῖῳ· ἐκομίσθη δὲ καὶ τὸ ἕτερον ἡμισυ τῆς ἐτέρας αὐτῶν, ὅπερ δὲν ἔκειτο ἐν τῷ ἐν Πιαλί Μουσεῖῳ, ἀλλ' ἦτο ἐντετειχισμένον ἐν τῷ τοίχῳ τῆς οἰκίας τοῦ Κοτσαρίδῃ. Τὰ δύο ταῦτα τεμάχια προσηρμόσθησαν, ὥστε τῶρα πρῶτην φορὰν γνωρίζομεν ἐντελῶς τὴν λαμπροτάτην ταύτην κεφαλὴν, ἣν οὕτω συγκεκολλημένην δημοσιεύομεν ἐνταῦθα, ἐν τῷ Πίνακι 2. κατὰ σχεδιογράφημα γενόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Gilliéron, διότι τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν ἐν Mitth., κ.τ.λ. σχεδιογράφημα, ἐν Πίνακι XV, εἶνε ἀτελές, καίπερ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κ. Gilliéron ἐκπονηθὲν, καθότι τέλειον σχεδιογράφημα δὲν ἦτο δυνατόν τότε νὰ γείνη, ἀφ' οὗ τὸ μὲν ἡμισυ μέρος τῆς κεφαλῆς ἔκειτο, ὡς ἐλέγχθη, ἐν τῷ Μουσεῖῳ, τὸ δὲ ἕτερον ἡμισυ ἀλλοῦ.

Σὺν τῷ σχεδιογραφῆματι δὲ τούτῳ προσθέτομεν ὡς συμπλήρωμα εἰς τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν ἄρθρον τοῦ Treu ἐν ταῖς Mitth. κ.τ.λ. καὶ τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις:

α) Τὰ δύο τεμάχια τῆς ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πίνακι κεφαλῆς προσηρμόσθησαν ἀκριβῶς, ὥστε ἐλλείπει αὐτῇ μόνον σφηνοειδὲς τεμάχιον ἐκ τοῦ μέσου τοῦ μετώπου. Ἡ κόμη δὲν εἶνε τοσοῦτον κεκαρμένη, ὅσον ἡ τῆς ἐτέρας, τῆς ὀλοκλήρου κεφαλῆς (Mitth.